

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiae Doctoris Canonici Ecclesiae
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitv Ivcvndissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XXIV. Immò & suosmet enecat authores Temulentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

lus vester, filium habebat, ut scitis, quem corrigere negligebat. is luxuriosè viuendo, consumpsit maiorem partem bonorum suorum, sed ecce hodiè ebrietatem perpesus, matrem prænantem, nequiter oppressit, sororem violare voluit, patrem occidit; duas sorores vulnerauit ad mortem. O magna Diaboli dominatio. Patrem quem post Deum reuereri debebat, occidit; matrem à qua portabatur, prænantem oppressit, sorores quas tenerrimè diligebat, voluit violare, & duas vulnerauit ad mortem. O dolorosa ebrietas omnium malorum mater, omnis luxuriæ soror, omnis superbiæ pater. Hæc Augustinus, qui eadem concione, longissima verborum grauissimorum exaggeratione, Temulentiam perstringit.

Huius farinae exempla plura, si non scelere paria, at saltem haud longè inferiora, etiamnum hac tempestate temulentia peperit, quæ cum plerisque nota sint, non est quod hic prolixè describantur.

CAPVT XXIV.

Imò & suosmet autores enecat Temulentia.

ORaculum est, propter crapulâ multi obierunt, *Eccl. 37.* certum & indubitatum. Temulentia complures mortem sibi, violētis quasi manibus iniectis, ante fatalem diem consciuere. Credunt quidam & nō temerè multò maiorem esse hominum multitudinem, qui hac potus intemperantia pereant, quàm qui aut gladio, aut morte naturali occumbant.

Hic immoderati vini fructus est, vitâ abbreviare, *Vini calor* lethales morbos excitare, hominē tandē inopinatō interficere: paruos nāq; igniculos, vehemēs ac luculētū absumit incendiū: ita calor à nimio vino feruēs, si naturali calori pmisceatur, eū exuret, ac de repente extinguet. nec id mirū: nā materia eius, i. humido radicali, quo calor instar nutrimentī fouet, sum-

è Temulentia ortus extinguit hominum calorem naturalem.

stentatur, alitur, absumpta, & ipsum consequenter interire, opus erit. Lucernam exemplum cape; annon extenuato lychnucho, vel oleo penitus exiccato ea deficit? sic & infusus ille, quem diximus calor, vitali humore exhausto,

Cicuta perit homo; & nimio vino perit. Cicuta hominis nativum calorem extinguit; Et temulentia id facit. Cicuta, ut Aristoteles ait, humores omnes in præcordiis conglaciando, calorem obruit, hominem enecat. Vinum contra ignito ardore suo eundem calorem quasi deuorat. Hinc Androcydes Alexandrum Magnum, ad Ebrietatem propensissimum, hisce verbis à vitio conatus est auertere atque abstertere. Cogita ô Rex, te cum vini multum potas terræ sanguinem haurire; Nam ut cicuta venenum est homini: ita & immodicum vinum. quibus si monitis Rex paruisset, nec optimos quosque amicos ebruius iugulasset, nec repentinam sibi mortem accelerasset.

Vinum porro ita confortim bibitum, ut plerumque Germani solemus, euidentem creat, à Medicis plurimum exorsæ, convulsionis discrimen, quod mortem plerumque solet attingerare. Libet id periculum protestari, cum Medicorum principe Hippocrate, in signi Aphorismo: Si Ebruius quispiam repente obmutuerit, convulsus moritur, nisi febre corripiatur, aut ubi ad horam venerit, qua crapula soluantur, vocem recuperet. quæ aphorismum hisce verbis Galen. exponit: Crapulam ex vini potu factam κεφαλαλγη Græci nominant; τὰ ἀπὸ τοῦ κέφαλον, quod caput sonat, καὶ πάλαι δὲ αἰ, id est, concuti; quod caput concutiat: nam capite, nervorum principio patiente, totum corpus conuelli, ac maiorem aliquando noxam consequi, necesse est, & repentinam mortem. Quod Medicorum pronunciatum, si exemplis clarum velis, propemodum infinita tibi adduci possint. Arcefilas Philosophus inter potandum immoderatus, vocem

Vinum nimium instar cicuta hominem interficat.

Probl. sec. 3. Probl. 22. Bruson. lib. 1. cap. 19.

Convulsionis periculum est nimio potu.

Sec. 5. Aphor. 5.

subitò cum vita perdidit. Timagenes Grammaticus Alexandrinus, vir, alioquin haud vulgaris eruditionis, utpote qui plures libros conscripserat, ex vomitu, nimia crapula, dèrepente extinctus est, Valentinianus Imperator, valens potator, cum aliquando madidus, Quadorum legationi ad se destinata, responsurus esset, Voce impetu sanguinis amissa, integris sensibus expiravit. Atila Hunnorum Rex copiosè potitans, in nouis nuptiis, effusa de naribus magna vi sanguinis, mortuus illicò corruit. Clarentiæ Dux Gregorius Plantagineus, ab Eduardo quarto eius nominis Britannorum Rege, Germano suo, capitis damnatus, libertate facta atq; optione, ut sibi mortis, quod vellet, genus eligeret, Cretici vini potu mergi, atq; ita extremum diem obire voluit: Britannico potore dignum facinus. A macreon Teius, Poëta, dum aliquando liberrimè Baccho vacaret, acino vix passæ strangulatus, inter viuos esse desit. quare sic in eum Politianus.

Tandem acino passæ cadis interceptus ab vix.
Andobundus Anglorum Rex, quodam in conuiuio, palmam potando assequi cupiens, præ aliis, qui & ipsi potando excellabant, suffocato crapula spiritu, inter ipsos conuiuas exanimis corruit. Lacydes Philosophus è superfluo mero incidit in Paralyfin, qua illicò sublatus est. Stilpo Megarensis, & ipse Philosophus, extremo senio deficiens, merum superflue hausit, ut celerius moreretur; atq; id breui consecutus est. Alexander Basilij Macedonis filius Leonis Imperatoris frater, famosus bibo, helluationibus addictissimus, quadam die, cum post balneum eximie perpotasset, equo insilire volens, ventrem vino turgentem nimium inflectens, venam rupit, animamq; cum sanguine vomuit.

De Alexandro Magno sic Seneca. *Alexandrum Lib 12.*
F 5 *Mace- Epist. 34.*

Exempla eorum quibus nimium vix eripuit vitam.
Vollaterr. lib. 13. An- tropol. c. 4.
Idem l. 20. cap. 9.
Lycosth. in Theat. vitæ hum. lib. 18.
Sigebertus in Chronic. Fulg. l. 9. cap. 12.
Valer. Max. & Lycosth. l. 18. Theat. In Nutric. Raul. in Offic. Ibidem.

Ibidem.

Alexandri
Magni tem-
ulentia.

Lib. 13. An-
tiquit. Iu-
da. cap. 22.

L. 2. com-
mentarior.
in Daniel.
cap. 2.

Macedonem, quem tot itinerat, tot prelia, tot hyemes, per
quas, victa temporum locorumq; diuersitate, transierat,
tot flumina ex ignoto cadentia, tot maria tutum dimise-
runt, intemperantia bibendi interfecit. quod idem lo-
sephus acerbe deplorat. Liber hic de Monarcha
stius potentissimi temulentia Benedicti Pererij, Prae-
ceptoris mei optimi maximi, Danielis Statuâ expli-
cantis verba, obseruantia ergo adscribere. Deniq; b-
gura ventris significatur immodica vini cupiditas, & in-
temperantia, qua infamis fuit Alexander: hoc enim vi-
tium in eo admodum insigne fuisse ac notabile, non insi-
antur, qui res eius gestas scribunt, & post pauca, sepi-
simè totas noctes commessabatur ac potabat. noctibus
dies iungebat. quin nonnunquam tantum vini hausit, ut
totum triduum mero somnoq; sepultus iaceret, donec vi-
num edormisceret. Instituebat etiam in exercitu potati-
um certamina, amplo ceteros vincenti, constituto pre-
mio. Certè Protarchus, qui quatuor Congios ebiberat,
tanquam victor, talentum ab eo tulit, sed intra triduum
ebrietate extinctus est; aliiq; vnus & quadraginta, ean-
dem ob causam exanimati. Iterum ex temulentia in furo-
rem versus, Chytum sibi familiarissimum, Ducem strenu-
um, fratrem eius à quo fuerat nutritus, & educatus, de-
niq; vitæ suæ conseruatore, quod res gestas Philippi Pa-
tris, rebus ab ipso gestis anteponeret, lancea transfodit
cuius facti adeo mox eum poenituit, ut agere ne sibi mor-
tem conscisceret, ab amicis prohiberi potuerit. Hinc vul-
gatum fuit Alexandrum fuisse mitiorem in bellis aduer-
sus hostes, quàm in conuiujs erga amicos. ne multa; tan-
dè ob intemperie Ebrietatis ipsemet interiit. scitè igitur Velle-
cius Paterculus l. 2. dixit Iulium Casarem alterum fuisse Alex-
andrum, sobrium tamen, nec iracundum. ista Pererius
Cur longè abimus? Cur vetera: cur peregrina? cur
aliena repetimus? disquiramus nostra, pensemus do-

metica. quot nam elapsis annis, quando vinum & bonitate præstans, & affluentia sat multum, Dei benignitate prouenerat, quot inquam inter ipsa pocula, in nostra duntaxat Franconia, tacebo alias prouincias, vino ad summam repleti gulam, egerunt animam, & e taberna, in puncto ad inferna descenderunt? Dicerem, ni parcendum nominibus consulto foret, & ipsorum complures, noti nobis familiariter extitissent. Nec hic referam, quam multi vel scalarum precipitio, vel equis excussi, vel carpentis elapsi, fractis ceruicibus, conuulsato cerebro, animam miserè exhalauerint. Notum illud Elpenoris quod cōes erat Vlyssis; apud Circeis inebriatus, atque impos animi factus, scalarum lapsu periit. Consimili casu Philostratus in balneis Sinuessanis ebrius effectus, parum abfuit, quin & ipse collum rupisset, è gradibus decidens, hinc Martialis.

Penè imitatus obit seuis Elpenora fatis.

Compertum vobis, non paucos, è symposiis domum redituros, aut in curru, aut in equis, aut in via, repertos exanimes. Et ipse quendam vidi, qui cum tam immensa crapula se ingurgitaret, ut nec ob angustiam ventriculus capere, nec virtus expulsiua, vini calore debilitata, eam valeret euomere, sordidam cæno esculento animam efflasset. vidi qui temulenti cubitum ierint, manè in lecto repertos mortuos. quid plura? Eiusmodi historiis tota passim scatet Germania. Fat nunc quod volet, & se huic mortis apertissimo discrimini, ita temerè exponat; potitet, & vel alios ledat, aut occidat, bibat & seipsam lethali cuiquam morbo immergat, aut inopinato casu, vitam priuet. annon hoc violenter sibi met manum sit inferre? annon vitam sibi met inuidere? annon ipsas Parcas, rumpendo ante tempus fatale filium, preuertisse? annon summetipsum homicidam constitui?

At hoc bibendo, inquit, nunquam prætegebam.

Cedo sodes, quis ita fatum inueniatur, qui hoc aut velit,

Anno 990
in Franconia
Ebrj complures
inter ipsa pocula
subita morte
interierunt.
Alij ebrj
varis casibus
interempti.
Ouid. l. 14.
Metamor.
Epigram.
mat. l. 13.

Obiecit
casita
aut dissoluta.

aut cum ratione velle possit? at ego iure, & non im-
merito dicam, te assidue potitando, continueq; po-
pinando, tota animi contentione allaborare, ut ex
huius lucis usura, quam citissime tollaris. Sic res ha-
bet, cum noxam quis aliquam vitare obligatur, non
solum ipsam abhorrebit, sed & omne illud, ex quo
fluere ac dimanare possit. Fateris, incumbere tibi
diuino iussu, & ipsius dictamine rationis, vitam mo-
dis omnibus, pro virili conseruare, nec aliunde infir-
micias tibi temulentia vitam decurtari, quod nec ig-
norare uales. cur ergo te vino ingurgitas? cur im-
moderate bibis? cur te inebrias? cur tibi met mor-
tem accersis? cur tot morbis, quibus in medio flo-
ridæ ætatis flexu abrupitur, te obnoxium facis?

*Magna te-
meritas. a-
deo impo-
nenter bi-
bere nedi-
cam impu-
denter se
inebriare.*

O cæca temulentorum pectora, quæ vos dementia
inebriauit? ita potu ventrem infercire, quid aliud est
quam vinum in quandam quasi cloacam effunde-
re? & peius est. in cloaca enim fatentem operatur
fumum absq; villo tuo incommodo atq; læsione. il-
lic verò infinitos parit morbos, quibus corporis vi-
res labefactati, præmature deficient. Coacta diu fa-
mes, mortis materia est; non secus Ebrietas ac sæpe
multò peius. Fames paucis diebus hominem sub-
ducit huius vitæ ærumnis, contra Ebrietas, primum
putrefacit sanguinem, corrumpit humores, mace-
rat membra dolore diuturno, & lenta non raro
morte corpus atterit.

*Obiectio a-
lia de diu-
turna quo-
rundam
temulen-
torum vi-
ta; eiusque
dissolutio.*

At inquires iterum. Ebriosi persæpe, sobrii diu-
tius viuunt superstites. Esto; id fiat, rarum est, ac no-
bilitati complexionis, roboriq; virium adscriben-
dum, quibus vincuntur incommoda potus. Nec ta-
les impunè ferunt bibendi nimiam libidinem: nam
tametsi paulò diuturniore vita gaudeant, multis ta-
men subiacent molestus, aut podagræ, aut calculi,
aut arthritidis, aut aliarum affectionum. Quod si,
qui

qui tales, continentem vitam ac sobriam duxissent, quin Phœnicie viuaciores, extremam senectutem fecerit, ac suauissimè consecuturi fuissent, nemini in mentem veniat ambigere.

Ergo quisquis es, ne in teipsum ita iniurius esto, vt vita, qua nil charius, aut tot doloribus lædatur, aut præcoci amputatione finiatur, secus faxis? Leberide cæcior eris mihi.

Iam nunc de corporis bonis, à temulentia læsis, dictum pro instituto satis. Videndum deinceps, vt sensibus, & aliis hominis facultatibus, ac tandem vera virtuti officiat.

CAPVT XXV.

Temulentia homines brutis assimilât, & iis quadam tenus deteriores efficit.

At dictum, quid temulentia in hominum vitam iniuriarum conferat. Iam prima se nobis discutendum acie sistit, num pro natiua ac numerosa noxarum sobole, seu turba potius, ipsam hominis naturam, ac humanam speciem, infelici sua familiaritate, mittat intactam, sinat illæsam.

Atq; eo nihil minus. Humanam naturam totam, hominis vitam integram ac mores ingenuos, si non omninò eripit, saltem non rarò sic impedit, sic defædat, sic turpat, vt bestiarum potius, quàm hominum ex ingenio constare videantur. Nam, *Ebriosus homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus & similis factus est illis: neglecta ratione, spreta sui præcipua parte, animo contempto, sese ventris ingluuiei mancipium, cuiusdam instar prostibuli venum offert, & mutat gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis volucrum* *Psal. 48.* *Rom 13.* *& qua-*